

Vastaus kirjalliseen kysymykseen valmisteilla olevasta aseviennistä Qatariin

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Maarit Feldt-Rannan/sdp näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 584/2017 vp:

Katsooko hallitus, että Jemenin sisällissotaan osallistunut, ihmisoikeuksia polkeva ja laitomaan asekauppaan sekaantunut Qatar on Suomelle sopiva panssariajoneuvojen ja kranaatinheitinten vientikohde ja

jos panssariajoneuvoille ja kranaatinheittimille myönnetään vientilupa Qatariin, millä keinoin hallitus aikoo varmistaa, että näitä puolustustarvikkeita ei myöhemmin käytetä humanitaarisen lain vastaisesti tai myydä luvattomasti eteenpäin?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Suomi toimii puolustustarvikkeiden viennissä kansainvälisten sopimusten ja sitoumusten sekä kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti. Keskeisessä asemassa ovat laki puolustustarvikkeiden viennistä (282/2012) ja valtioneuvoston asetus puolustustarvikkeiden vientiä koskevan lupaharkinnan yleisistä edellytyksistä (311/2013).

Lain mukaan puolustustarvikkeiden vientiin, siirtoon, kauttakuljetukseen ja välitykseen tarvitaan aina valtioneuvoston tai puolustusministeriön myöntämä lupa. Lähtökohtana on, että lupa myönnetään, jos se on Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen linjan mukaista eikä vaaranna Suomen turvallisuutta. Lupaharkinnassa otetaan huomioon EU:n vuonna 2008 hyväksytty yhteinen kanta sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin valvonnasta (2008/944/YUTP) sekä 24.12.2014 voimaan tullut asekauppasopimus (Arms Trade Treaty, ATT). Mahdolliset YK:n turvallisuusneuvoston tai Euroopan unionin asettamat asevientikiellot ja muut pakotteet asettavat ehdottoman esteen viennille.

Luvan saamisen edellytyksenä on luotettava selvitys tavaran lopullisesta käyttäjästä ja loppukäytöstä. Lupa-asioita valmistelee puolustusministeriön asettama poikkihallinnollinen maastavienti-asioiden työryhmä, jossa ulko- ja turvallisuuspoliittisesta arviosta vastaa ulkoasiainministeriö.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 584/2017 vp

Lupaharkinta perustuu tarkkaan tapauskohtaiseen kokonaisharkintaan. Euroopan unionin neuvoston yhteisen kannan mukaisesti lupia myönnettäessä arvioidaan sekä määrämään sisäistä tilannetta ja sen kansallista turvallisuutta että alueellista rauhaa, turvallisuutta ja vakautta. Lupaa myönnettäessä arvioidaan määrämään sitoutumista kansainvälisten sitoumusten ja kansainvälisen oikeuden noudattamiseen. Arvio tehdään myös mahdollisesta epätoivotusta jälleenvientiriskistä.

Kansallisen lainsäädännön ja EU:n yhteisen kannan mukaisesti lupaharkinnassa tulee ottaa huomioon mm. kohdemaan ihmisoikeustilanne sekä vakavat humanitaarisen oikeuden loukkaukset.

Ulko- ja turvallisuuspoliittinen arvio tehdään ulkoasiainministeriön vientivalvontatyöryhmässä, ja tarkastelussa hyödynnetään myös Suomen edustustoverkoston. Valtioneuvoston kokonaisharkinnassa huomioidaan taloudelliset ja huoltovarmuuteen liittyvät tekijät, mutta ne eivät saa mennä EU:n yhteisten kriteerien edelle. Vastaava käytäntö tapauskohtaisesta harkinnasta on valtaosassa EU-maita. Varsinaiset lupapäätökset tehdään kansallisesti, mutta EU-maat konsultoivat toisiaan aktiivisesti ja niiden tulee ottaa huomioon toistensa päätökset.

Tiettyihin Lähi-idän alueelle kohdistuviin vienteihin on viime aikoina suhtauduttu aiempaa pidättyvämmiin erityisesti Jemenin ja Syyrian tilanteen johdosta. Myös Suomessa arvioimme tilanteen kehitystä tarkasti. Saudi-Arabia ja sen johtama liittouma toimii Jemenissä sen laillisen hallituksen pyynnöstä. Iskujen kohdistuminen siviileihin on tuomittavaa ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vastaista.

Qatariin ei kohdistu kansainvälistä asevientikieltoa ja päätökset esittelykäyttöön myönnettyistä väliaikaisista vientiluvista on tehty kansallisen lainsäädännön sekä Suomen kansainvälisten sitoumusten mukaisesti. Tuotteet ovat palanneet esittelyn jälkeen Suomeen.

Helsingissä 8.1.2018

Puolustusministeri Jussi Niinistö